

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

18. prosince 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Ochrana finančních zájmů Evropské unie — Nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95 — Článek 4 — Souhrnný rozpočet Unie — Nařízení (ES, Euratom) č. 1605/2002 — Článek 53b odst. 2 — Rozhodnutí 2004/904/ES — Evropský fond pro uprchlíky na období 2005 až 2010 — Článek 25 odst. 2 — Právní základ povinnosti vymáhat nazpět dotaci v případě nesrovnalostí“

Ve věci C-599/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Raad van State (Nizozemsko) ze dne 20. listopadu 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 22. listopadu 2013, v řízení

Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somvao)

proti

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za nizozemskou vládu M. Bulterman a M. Noort, jakož i J. Langerem, jako zmocněnci,

— za estonskou vládu N. Grünberg, jako zmocněnkyní,

— za Evropskou komisi D. Maidani, jakož i B.-R. Killmannem a G. Wilsem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: nizozemština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 4 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340), čl. 53 odst. 2 první věta a písm. c) nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. L 248, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74) ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 ze dne 13. prosince 2006 (Úř. věst. L 390, s. 1, dále jen „nařízení č. 1605/2002“), jakož i čl. 25 odst. 2 rozhodnutí Rady 2004/904/ES ze dne 2. prosince 2004 o zřízení Evropského fondu pro uprchlíky na období 2005 až 2010 (Úř. věst. L 381, s. 52).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi spolkem Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somálský spolek Amsterdamu a jeho okolí, dále jen „Somvao“), který má sídlo v Amsterdamu (Nizozemsko) a Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie (Státní tajemník pro bezpečnost a spravedlnost, dále jen „Staatssecretaris“) ve věci rozhodnutí tohoto orgánu snížit a vymáhat nazpět část dotace poskytnuté tomuto spolku z uvedeného Evropského fondu pro uprchlíky.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení (EHS) č. 4253/88

- 3 Článek 23 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 4253/88 ze dne 19. prosince 1988, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 2052/88, pokud jde o koordinaci mezi činnostmi jednotlivých strukturálních fondů navzájem a mezi těmito činnostmi a operacemi Evropské investiční banky a jinými stávajícími finančními nástroji (Úř. věst. L 374, s. 1) ve znění nařízení Rady (EHS) č. 2082/93 ze dne 20. července 1993 (Úř. věst. L 193, s. 20, dále jen „nařízení č. 4253/88“) zní takto:

„1. Aby bylo zaručeno úspěšné dokončení akcí prováděných veřejnými nebo soukromými investory, členské státy při provádění akcí přijmou nezbytná opatření k:

- pravidelnému ověřování, že činnosti financované Společenstvím byly řádně provedeny,
- předcházení nesrovnalostem a jejich postihování,
- zpětnému vymáhání prostředků ztracených v důsledku zneužití nebo nedbalosti. Pokud členský stát nebo prováděcí orgán neprokáže, že za nesrovnalost či nedbalost nenesou odpovědnost, ručí členský stát za zpětné získání všech neoprávněně vyplacených částek. U globálních grantů může zprostředkovatel se souhlasem členského státu a Komise využít bankovní záruky či jakéhokoli jiného zajištění tohoto rizika.[...]“ *(neoficiální překlad)*

Nařízení č. 2988/95

- 4 Třetí až pátý bod odůvodnění nařízení č. 2988/95 uvádí:

„vzhledem k tomu, že pravidla pro [finanční] decentralizovanou správu a kontrolní systémy jsou předmětem různých podrobných předpisů pro dané politiky Společenství; že je však důležité bojovat ve všech oblastech proti jednáním, která poškozují finanční zájmy Společenství;

vzhledem k tomu, že má-li být boj proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Společenství účinný, musí být stanoven společný právní rámec pro všechny oblasti politik Společenství;

vzhledem k tomu, že jednání představující nesrovnalosti a s nimi související správní opatření a sankce jsou stanoveny v souladu s tímto nařízením v odvětvových předpisech“.

5 Článek 1 tohoto nařízení stanoví:

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů Evropských společenství se přijímají obecná pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. Nesrovnalostí se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje.“

6 Článek 4 nařízení č. 2988/95, který se nachází v hlavě II, nadepsané „Správní opatření a sankce“, stanoví:

„1. Každá nesrovnalost vede zpravidla k odnětí neoprávněně získané výhody

— formou povinnosti zaplatit nebo nahradit dlužné nebo neoprávněně získané částky,

[...]

2. Použití opatření uvedených v odstavci 1 se omezuje na odnětí získané výhody s připočtením je-li to stanoveno úroků, které mohou být určeny paušálně.

[...]

4. Opatření uvedená v tomto článku nejsou považována za sankce.“

Nařízení č. 1605/2002

7 Hlava IV nařízení č. 1605/2002, která se nachází v první části tohoto nařízení, je nadepsána „Plnění rozpočtu“. Kapitola 2 této hlavy IV se týká způsobů plnění rozpočtu. Obsahuje články 53 až 57 tohoto nařízení. Článek 53 uvedeného nařízení stanoví:

„Komise plní rozpočet v souladu s články 53a až 53d některým z těchto způsobů:

- a) centralizovaným řízením;
- b) sdíleným nebo decentralizovaným řízením;
- c) společným řízením s mezinárodními organizacemi.“

8 Článek 53 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Plní-li Komise rozpočet sdíleným řízením, jsou úkoly plnění rozpočtu pověřeny členské státy. Tato metoda se uplatňuje zejména u činností uvedených v hlavách I a II části druhé.

2. Aniž jsou dotčena doplňková ustanovení příslušných odvětvových předpisů a aby bylo ve sdíleném řízení zajištěno, že finanční prostředky jsou používány v souladu s platnými předpisy a zásadami, přijmou členské státy veškerá potřebná právní a správní nebo jiná opatření nezbytná pro ochranu finančních zájmů Společenství. K tomuto účelu členské státy zejména:

[...]

- c) zpětně získávají neoprávněně vyplacené nebo nesprávně použité finanční prostředky nebo finanční prostředky ztracené v důsledku nesrovnalosti nebo omylů;

[...]

K tomuto účelu členské státy provádějí kontroly a zavedou v souladu s článkem 28a účinný a účelný systém vnitřní kontroly [...]. Zahajují veškerá nutná a vhodná správní a soudní řízení.

[...]“

- 9 Článek 212 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. L 298, s. 1), zrušil s účinkem od 31. prosince 2013 článek 53b nařízení č. 1605/2002.

Rozhodnutí 2004/904

- 10 Článek 25 rozhodnutí 2004/904, který je nadepsán „Účetní kontrola a finanční opravy prováděné členskými státy“, stanoví:

„1. Aniž je dotčena odpovědnost Komise za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie, přebírají členské státy v prvním stupni odpovědnost za finanční kontrolu akcí. K tomuto účelu přijmou opatření, která zahrnují:

[...]

- b) předcházení, zjišťování a opravy nesrovnalostí, přičemž o tom uvědomí Komisi v souladu s pravidly a průběžně informují Komisi o vývoji správních a soudních řízení;

[...]

2. Při potvrzení nesrovnalosti provedou členské státy požadované finanční opravy, přičemž přihlednou k tomu, zda se jedná o ojedinělý nebo opakující se případ. Opravy prováděné členským státem spočívají ve zrušení celého příspěvku Společenství nebo jeho části, a není-li částka vrácena ve lhůtě povolené příslušným členským státem, přičítá se úrok z prodlení ve výši stanovené v čl. 26 odst. 4.

[...]“

- 11 Článek 32 tohoto rozhodnutí, nadepsaný „Určení“, stanoví:

„Toto rozhodnutí je určeno členskými státem v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství.“

Rozhodnutí 2006/399/ES

- 12 Rozhodnutím 2006/399/ES ze dne 20. ledna 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění rozhodnutí Rady 2004/904/ES týkající se uznatelnosti výdajů v rámci akcí prováděných v členských státech a spolufinancovaných Evropským fondem pro uprchlíky (Úř. věst. L 162, s. 1) stanovila Komise podmínky uznatelnosti uvedených výdajů.
- 13 Konkrétně podle pravidla č. 6 přílohy rozhodnutí 2006/399 musí náklady skutečně vzniknout, musí odpovídat platbám příjemce, musí být evidovány v účetnictví nebo v daňových dokladech příjemce a musí být zjistitelné a ověřitelné. Platby prováděné příjemci jsou zpravidla doloženy potvrzenými fakturami. Nelze-li tyto faktury přiložit, jsou platby doloženy účetními doklady nebo podklady s rovnocennou průkazní hodnotou.

Nizozemské právo

- 14 Článek 4:49 odst. 1 obecného zákona o správním právu (Algemene Wet Bestuursrecht, dále jen „Awb“) v odstavci 1 stanoví:

„Správní orgán může rozhodnutí o poskytnutí dotace zrušit nebo změnit v neprospěch příjemce:

- a) z důvodu skutečností nebo okolností, o nichž nemohl v době poskytnutí dotace z rozumných důvodů vědět a na jejichž základě by dotace byla poskytnuta ve výši nižší, než byla výše stanovená v rozhodnutí o jejím poskytnutí;
- b) pokud rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo nesprávné a příjemce o tom věděl nebo vědět měl;
- c) pokud po rozhodnutí o poskytnutí dotace příjemce nesplní povinnosti vázané na poskytnutí dotace.“

- 15 Článek 4:57 odst. 1 Awb zní takto:

„Dotace a zálohy, které byly vyplaceny neoprávněně, mohou být správním orgánem vymáhány nazpět“.

- 16 Prováděcí rámec Evropského fondu pro uprchlíky v Nizozemsku, víceletý program 2005–2007 (Uitvoeringskader Europees Vluchtelingenfonds Nederland, Meerjarenprogramma 2005–2007, dále jen „vnitrostátní prováděcí rámec“), který byl přijat na základě rozhodnutí 2006/399, v odstavci 2.1 stanoví, že příjemce nese odpovědnost za poskytnutí údajů a předložení srozumitelné a ověřitelné dokumentace projektu.
- 17 Odstavec 2.2 tohoto vnitrostátního prováděcího rámce, nadepsaný „Finanční správa“, odkazuje na rozhodnutí 2006/399, pokud jde o podrobná pravidla týkající se uznatelných nákladů.

Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

- 18 Somvao je spolkem, který vyvíjí činnost ve prospěch somálské komunity v Amsterdamu a okolí tohoto města. Dne 18. srpna 2005 podal žádost o dotaci na projekt pomoci uprchlíkům nazvaný „Tesfa Himilo II“ (dále jen „projekt“), který se měl uskutečnit v období od 1. května 2005 do 30. května 2008. Za účelem uskutečnění tohoto projektu Somvao spolupracoval se Stichting Dir, etiopskou organizací, která má své sídlo také v Amsterdamu. Projekt se týkal podpory začleňování Etiopanů a Somálců do nizozemské společnosti a jejich účasti na jejím životě, zejména vypracováváním a nabízením zvláštních programů sociálního a profesního začleňování určených mladým lidem, ženám a starším lidem.

- 19 Rozhodnutím ze dne 27. dubna 2006 Staatssecretaris přiznal Somvao dotaci na první fázi projektu ve výši 199 761 eur, což představovalo 45 % uznatelných nákladů, které měly být poskytnuty z Evropského fondu pro uprchlíky.
- 20 Pokud jde o podmínky poskytnutí dotace, rozhodnutí Staatssecretaris ze dne 27. dubna 2006 odkazovalo na vnitrostátní rámec provádění Evropského fondu pro uprchlíky v Nizozemsku.
- 21 Po předložení závěrečného vyúčtování byla rozhodnutím ze dne 27. července 2007 dotace stanovena v uvedené výši. Předkládající soud uvádí, že pro stanovení této výše vzal Staatssecretaris v úvahu jen údaje, které byly poskytnuty v žádosti o dotaci na první fázi projektu, a neověřil všechny dokumenty projektu.
- 22 V únoru 2009 z podnětu Komise provedla auditorská společnost kontrolu řádného čerpání dotace, v jejímž průběhu byla zkoumána vyúčtování nákladů na projekt předložená Somvao. Poté, co tato společnost zohlednila připomínky Somvao, dospěla dne 6. října 2009 k závěru, že velká část nákladových položek a vyúčtování uvedených Somvao, zejména pokud šlo o náklady na zaměstnance, nebyla jasně a přijatelně odůvodněna, takže dotace ve výši 188 675,87 eur byla vyplacena neoprávněně.
- 23 Rozhodnutím ze dne 12. listopadu 2009 Staatssecretaris na základě závěrečné kontrolní zprávy změnil rozhodnutí ze dne 27. července 2007 o stanovení výše dotace tak, že snížil dotaci na částku 11 085,13 eur a nařídil vrácení rozdílu, a sice 188 675,87 eur.
- 24 Vzhledem k tomu, že Staatssecretaris dne 31. května 2010 v návaznosti na odvolání podané Somvao potvrdil rozhodnutí ze dne 12. listopadu 2009, podal uvedený spolek žalobu proti rozhodnutí Staatssecretaris ze dne 12. listopadu 2009 k Rechtbank Amsterdam. Rozsudkem ze dne 22. září 2011 prohlásil tento soud žalobu za neopodstatněnou. Konkrétně rozhodl, že Staatssecretaris sice nemohl vyvodit z vnitrostátního práva pravomoc změnit v neprospěch Somvao výši dotace, která mu byla přiznána, byl však povinen změnit tuto výši na základě čl. 25 odst. 2 rozhodnutí 2004/904.
- 25 Somvao podal proti tomuto rozsudku odvolání k Afdeling Bestuursrechtspraak (oddělení sporné správní agendy) Raad van State.
- 26 Raad van State má za to, že nesplnění povinnosti vést řádné účetnictví projektu, které konstatoval Staatssecretaris, představuje nesrovnalost definovanou v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/95. Předkládající soud má podobně jako Rechtbank Amsterdam za to, že na skutečnost, že Somvao nevedl jasné účetnictví, nelze nahlížet jako na jeden z případů uvedených v čl. 4:49 odst. 1 písm. a) až c) Awb, který umožňuje správnímu orgánu zrušit nebo změnit rozhodnutí o stanovení výše dotace v neprospěch příjemce, jelikož neexistence řádného účetnictví projektu je okolností, která již měla být Staatssecretaris známa, pokud dotčená dotace byla poskytnuta. Raad van State dospěl k závěru, že rozhodnutí o změně dotace a o nařízení jejího vymáhání, nemá právní základ ve vnitrostátním právu.
- 27 Tento soud si proto klade otázku, zda rozhodnutí o snížení již poskytnuté dotace a o nařízení zpětného vymáhání neoprávněně vyplacených částek, může mít právní základ v unijním právu v případě, že jsou zjištěny takové nesrovnalosti, jako jsou ty, o něž se jedná v případě, jenž mu byl předložen. Konkrétně si klade otázku, zda článek 4 nařízení č. 2988/95, čl. 53b odst. 2 první věta a písm. c) nařízení č. 1605/2002 či čl. 25 odst. 2 rozhodnutí 2004/904 mohou být právním základem rozhodnutí snížit dotaci poskytnutou z Evropského fondu pro uprchlíky a vymoci velkou část této dotace zpět.
- 28 S odkazem na rozsudky Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a další (C-383/06 až C-385/06, EU:C:2008:165), jakož i Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (C-465/10, EU:C:2011:867), týkající se nařízení č. 4253/88, předkládající soud tvrdí, že z těchto rozsudků lze podle všeho vyvodit, že obecné pravidlo, jehož cílem je ochrana finančních zájmů Unie, nemůže představovat právní základ rozhodnutí o snížení dotace a o jejím vymáhání. Právním

základem takového rozhodnutí by mohlo být jen specifické pravidlo. Podle předkládajícího soudu by to znamenalo, že nařízení č. 2988/95 a č. 1605/2002 nemohou být právním základem rozhodnutí nařizujícího snížení dotace a její zpětné vymáhání.

- 29 Předkládající soud má kromě toho pochybnosti o tom, že čl. 25 odst. 2 rozhodnutí 2004/904 může být právním základem rozhodnutí o snížení poskytnuté dotace, vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí, které je určeno výlučně členským státům, nemůže samo o sobě založit povinnosti jednotlivce.
- 30 Za těchto okolností se Raad van State rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Jsou článek 4 nařízení č. 2988/95 nebo čl. 53b odst. 2 první věta a písm. c) nařízení č. 1605/2002 právním základem rozhodnutí o změně dotace z Evropského fondu pro uprchlíky v neprospěch příjemce a o jejím zpětném vymáhání vnitrostátními orgány?
- 2) Může být čl. 25 odst. 2 rozhodnutí 2004/904 právním základem rozhodnutí o změně dotace z Evropského fondu pro uprchlíky, jejíž výše již byla stanovena, v neprospěch příjemce a o jejím vymáhání vnitrostátními orgány, aniž by k tomu bylo nezbytné zmocnění podle vnitrostátního práva?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 31 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 4 nařízení č. 2988/95 nebo čl. 53b odst. 2 první věta a písm. c) nařízení č. 1605/2002 musí být vykládány v tom smyslu, že pokud neexistuje právní základ ve vnitrostátním právu, je jedno z těchto ustanovení právním základem rozhodnutí vnitrostátních orgánů o změně v neprospěch příjemce částky dotace poskytnuté z Evropského fondu pro uprchlíky v rámci sdílené správy mezi Komisí a členskými státy a o nařízení vymáhání podstatné části této částky od příjemce.
- 32 Pokud jde o nařízení č. 2988/95, je třeba připomenout, že podle jeho čl. 1 odst. 1 zavádí toto nařízení obecná pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na unijní právo, a to – jak vyplývá ze třetího bodu odůvodnění uvedeného nařízení – s cílem bojovat ve všech oblastech proti jednáním, která poškozují finanční zájmy Unie (v tomto smyslu viz rozsudky FranceAgriMer, C-670/11, EU:C:2012:807, bod 41 a citovaná judikatura, jakož i Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, bod 43).
- 33 Jak vyplývá ze čtvrtého bodu odůvodnění nařízení č. 2988/95, má-li být boj proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie účinný, musí být vytvořen společný právní rámec pro všechny oblasti unijních politik. Kromě toho podle pátého bodu odůvodnění téhož nařízení jsou jednání představující nesrovnalosti a s nimi související správní opatření a sankce stanoveny v souladu s nařízením č. 2988/95 v odvětvových předpisech. V oblasti kontrol a postihování nesrovnalostí, ke kterým došlo v oblasti unijního práva, stanovil unijní zákonodárce přijetím nařízení č. 2988/95 řadu zásad a požadoval, aby se těmito zásadami obecně řídila všechna odvětvová nařízení (rozsudek FranceAgriMer, EU:C:2012:807, body 42 a 43, jakož i citovaná judikatura).
- 34 Nařízení č. 2988/95 je tedy určené k tomu, aby řešilo každou situaci, ve které jde o „nesrovnalost“ ve smyslu článku 1 tohoto nařízení, tj. porušení ustanovení unijního práva vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, jehož důsledkem je nebo by bylo poškození souhrnného rozpočtu

Unie nebo rozpočtů spravovaných Uníí, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Unie, nebo formou neoprávněného výdaje (rozsudek FranceAgriMer, EU:C:2012:807, bod 44).

- 35 Jak stanoví čl. 4 odst. 1 první odrážka nařízení č. 2988/95, každá nesrovnalost vede zpravidla k odnětí neoprávněně získané výhody, zejména formou povinnosti zaplatit nebo nahradit dlužné nebo neoprávněně získané částky (rozsudek FranceAgriMer, EU:C:2012:807, bod 46 a citovaná judikatura).
- 36 Soudní dvůr již ohledně povinnosti vydat výhodu, která byla bezdůvodně získána protiprávními praktikami, uvedl, že tato povinnost není sankcí, nýbrž pouze důsledkem zjištění, že podmínky vyžadované pro získání výhody plynoucí z unijní právní úpravy nebyly splněny, čímž se získaná výhoda stala neoprávněnou (v tomto smyslu viz rozsudky Pometon, C-158/08, EU:C:2009:349, bod 28 a citovaná judikatura, jakož i Cruz & Companhia, EU:C:2014:2230, bod 45).
- 37 Soudní dvůr však také uvedl, že nařízení č. 2988/95 stanoví pouze obecná pravidla kontroly a sankcí s cílem ochránit finanční zájmy Unie. Vymáhání nesprávně použitých finančních prostředků tedy musí být provedeno na základě jiných ustanovení, a sice na základě odvětvových právních předpisů (v tomto smyslu viz rozsudek Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, EU:C:2011:867, bod 33 a citovaná judikatura).
- 38 Je tudíž třeba ověřit, zda takové opatření, jako je opatření, o které se jedná v původním řízení, může být přijato na základě čl. 53b odst. 2 úvodní věty a písm. c) nařízení č. 1605/2002.
- 39 Úvodem je třeba připomenout, že článek 53 nařízení č. 1605/2002 byl vložen do unijního práva nařízením č. 1995/2006. I když toto nařízení bylo mezitím zrušeno, v době rozhodné z hlediska skutečností původního sporu bylo platné.
- 40 Nařízení č. 1605/2002, které bylo přijato na základě článku 279 ES, jenž je nyní článkem 322 SFEU a jenž umožňoval přijetí finančních pravidel stanovících zejména podrobnosti týkající se sestavování a plnění souhrnného rozpočtu Unie, stanoví ve svém čl. 53 písm. a) až c), že Komise plní souhrnný rozpočet centralizovaným řízením, sdíleným nebo decentralizovaným řízením nebo společným řízením s mezinárodními organizacemi.
- 41 Jak vyplývá z nadpisu kapitoly 2 hlavy IV nařízení č. 1605/2002, článek 53 tohoto nařízení upravuje způsob plnění souhrnného rozpočtu Unie v oblasti sdíleného řízení. Podle odstavce 1 tohoto ustanovení platí, že pokud Komise spolupracuje s členskými státy na plnění rozpočtu sdíleným řízením ve smyslu čl. 53 odst. 1 písm. b) téhož nařízení, jsou úkoly plnění rozpočtu pověřeny členské státy.
- 42 Článek 53b odst. 2 úvodní věta a písm. c) nařízení č. 1605/2002 stanoví, že členské státy musí přijmout veškerá potřebná právní a správní nebo jiná opatření nezbytná pro ochranu finančních zájmů Unie, zejména zpětně získávají neoprávněně vyplacené nebo nesprávně použité finanční prostředky nebo finanční prostředky ztracené v důsledku nesrovnalosti nebo omylů.
- 43 Je třeba uvést, že znění tohoto ustanovení je obdobné znění čl. 23 odst. 1 třetí odrážky nařízení č. 4253/88, které je na rozdíl od nařízení č. 1605/2002, odvětvovým nařízením.
- 44 Soudní dvůr již ohledně čl. 23 odst. 1 třetí odrážky nařízení č. 4253/88 konstatoval, že zakládá povinnost členských států vymáhat prostředky ztracené v důsledku zneužití nebo nedbalosti a není k tomu třeba zmocnění podle vnitrostátního práva. Jakýkoli výkon diskreční pravomoci dotčeným členským státem v otázce, zda má vyžadovat vrácení neoprávněně nebo protiprávně vyplacených prostředků Společenství, či nikoli, by byl v rozporu s uvedenou povinností zpětného vymáhání (viz rozsudek Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, EU:C:2011:867, body 34 a 35, jakož i citovaná judikatura).

- 45 Jednoznačné a nepodmíněné znění čl. 53 úvodní věty a písm. c) nařízení č. 1605/2002 rovněž nemůže být vykládáno v tom smyslu, že ponechává členským státům prostor pro uvážení ohledně toho, zda je či není vhodné provést finanční opravy týkající se zjištěných nesrovnalostí.
- 46 Unijní zákonodárce měl tak v úmyslu – tím, že se rozhodl poté, co článek 4 nařízení č. 2988/95 a článek 23 nařízení č. 4253/88 vstoupily v platnost, přijmout článek 53 nařízení č. 1605/2002 – v obecné právní úpravě založit povinnost členských států provést finanční opravy, pokud plní rozpočet sdíleným řízením, zejména vymáhat nazpět prostředky ztracené v důsledku zneužití nebo nedbalosti, aniž by bylo nezbytné nejen zmocnění stanovené ve vnitrostátním právu, nýbrž také odvětvové předpisy.
- 47 Tento výklad je potvrzen skutečností, že podle své první věty se tento čl. 53b odst. 2 použije „[a]niž jsou dotčena doplňková ustanovení příslušných odvětvových předpisů“. Slovní spojení „aniž jsou dotčena“ právě naznačuje, že uvedený článek 53b je sám o sobě dostačující. Přídavné jméno „doplňková“, které se vztahuje k odvětvovým předpisům, také naznačuje, že pokud tyto právní předpisy existují, nenahrazují článek 53 nařízení č. 1605/2002, nýbrž se omezují na jeho doplnění.
- 48 Jiný výklad tohoto článku by zbavil nařízení č. 1605/2002 užitečného účinku a ohrozil by ochranu finančních zájmů Unie.
- 49 Z toho vyplývá, že první věta čl. 53b odst. 2 uvedeného nařízení je právním základem změny dotace v neprospěch příjemce, pokud je cílem této změny ochrany finančních zájmů Unie. bod c) uvedeného nařízení je právním základem také pro přijetí opatření týkajících se vymáhání neoprávněně vyplacených nebo nesprávně použitých finančních prostředků v důsledku nesrovnalosti nebo omylů.
- 50 Soudní dvůr již kromě toho upřesnil, že vymáhání neoprávněně vyplacených částek musí být prováděno jen v souladu se zásadami právní jistoty a ochrany legitimního očekávání (v tomto smyslu viz rozsudek Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a další, EU:C:2008:165, bod 53).
- 51 Zásada právní jistoty tak vyžaduje, aby unijní právní úprava umožnila dotčeným osobám seznámit se přesně s rozsahem povinností, které jim ukládá (viz rozsudek ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, bod 25 a citovaná judikatura).
- 52 Pokud jde o zásadu legitimního očekávání, Soudní dvůr již rozhodl, že příjemce dotace se nemůže dovolávat takové ochrany, pokud nesplnil některou z podmínek, jimž podléhalo přiznání dotace (v tomto smyslu viz rozsudek Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a další, EU:C:2008:165, bod 56, jakož i citovaná judikatura).
- 53 Z údajů poskytnutých Soudnímu dvoru vyplývá, že ve věci v původním řízení bylo rozhodnutí o poskytnutí dotace ze dne 27. dubna 2006 podmíněno skutečností, že Somvao dodrží pravidla stanovená v rozhodnutí 2006/399, a zejména povinnost poskytnout údaje a vést srozumitelnou a ověřitelnou dokumentaci projektu.
- 54 Na základě těchto skutečností je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda s ohledem na chování jak příjemce finančních prostředků, tak vnitrostátní správy, byly zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání – ve smyslu, jak je chápe unijní právo – dodrženy, pokud jde o příkazy k vrácení dotace.
- 55 Vzhledem k výše uvedeným úvahám, je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 53 odst. 2 úvodní věta a písm. c) nařízení č. 1605/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud neexistuje právní základ ve vnitrostátním právu, je toto ustanovení právním základem rozhodnutí vnitrostátních orgánů, které v neprospěch příjemce mění výši dotace poskytnuté z Evropského fondu pro uprchlíky v rámci sdíleného řízení mezi Komisí a členskými státy a které mu nařizuje vrácení části této dotace. Je na

předkládajícím soudu, aby posoudil, zda s ohledem na chování jak příjemce finančních prostředků, tak vnitrostátní správy, byly dodrženy zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání – ve smyslu, jak je chápe unijní právo – ve vztahu k příkazům k vrácení dotace.

Ke druhé otázce

- 56 Vzhledem k odpovědi podané na první otázku není namístě na druhou otázku odpovídat.

K nákladům řízení

- 57 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 53 odst. 2 první věta a písm. c) nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství ve znění nařízení (ES, Euratom) č. 1995/2006 ze dne 13. prosince 2006, musí být vykládán v tom smyslu, že pokud neexistuje právní základ ve vnitrostátním právu, je toto ustanovení právním základem rozhodnutí vnitrostátních orgánů, které v neprospěch příjemce mění výši dotace poskytnuté z Evropského fondu pro uprchlíky v rámci sdíleného řízení mezi Evropskou komisí a členskými státy a které mu nařizuje vrácení části této dotace. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda s ohledem na chování jak příjemce finančních prostředků, tak vnitrostátní správy, byly dodrženy zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání – ve smyslu, jak je chápe unijní právo – ve vztahu k příkazům k vrácení dotace.

Podpisy.